

REVIEW ARTICLE

Identification & Accreditation of Cultural Policy Making Evaluation Indicators (A Meta-Synthesis Study)

Khodayar Abili

Full prof., Department of psychology & educational science, Tehran university,
Tehran, Iran

Ali Reza Nasiri Firuz¹

Ph.D. candidate of higher education administration, Tehran university, Tehran, Iran

Javad Pour Karimi

Associate prof., Department of psychology & educational science, Tehran university,
Tehran, Iran

Mohammad Reza Keramati

Associate prof., Department of psychology & educational science, Tehran university,
Tehran, Iran

(Received: 2021/05/06 -Accepted: 2021/08/24)

Abstract

The significance of attention to culture & the emphasis which exists in upstream documents make research & recognition necessary in this field. So, identification & validation of cultural policy making evaluation indicators can help us know the cultural policy making performance & alleviate the shortcoming of the cultural policies, programs, & activities. Research method was qualitative with meta-synthesis type. Findings suggest that cultural policy making evaluation indicators are represented through a structure that consists of eleven criteria identified as appropriateness, efficiency, cultural competence, ethics & epistemology, cultural consume & production, innovation culture, human development, access & equity & effectiveness. Based on the research findings, it is possible to reach a conceptual conclusion about cultural policy making evaluation indicators in higher education so that through it, designing a model can evaluate the existed status of higher education cultural policy making & provide the necessary context for achieving desired status.

Keywords

Indicators, Evaluation, Cultural Policy Making, Higher Education.

Copyright © 2022 The Authors. Published by Faculty of Law & Political Science, University of Tehran.

This Work Is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

1- Corresponding Author's Email: Nasirifruz56@gmail.com

فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۷، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۰، صفحات ۳۲۹-۳۰۹

مقاله مروری

شناسایی و اعتبار سنجی شاخص‌های ارزیابی سیاست‌گذاری فرهنگی نظام آموزش عالی (یک مطالعه فراترکیب)

خدایار ایلی

استاد مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه تهران، تهران، ایران

علیرضا نصیری فیروز^۱

دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه تهران، تهران، ایران

جواد پور کریمی

دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه تهران، تهران، ایران

محمد رضا کرامتی

دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه تهران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۲/۱۶ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۲)

چکیده

هدف این مقاله، شناسایی و اعتبارسنجی شاخص‌های ارزیابی سیاست‌گذاری فرهنگی نظام آموزش عالی است. روش پژوهش حاضر، کیفی و از نوع فراترکیب بوده است. جامعه پژوهش، کلیه منابع مرتبط با شاخص‌های ارزیابی سیاست‌گذاری فرهنگی نظام آموزش عالی طی سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۲۰ بود که در نهایت ۷۵ منبع به عنوان منابع مرتبط، به روش تحلیل تم مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌ها پیشنهاد می‌کند که شاخص‌های ارزیابی سیاست‌گذاری فرهنگی بایستی از طریق ساختاری ارائه شود که شامل یازده معیار تناسب، کارایی، صلاحیت فرهنگی، همکاری بین‌المللی، فضای کالبدی، اخلاقیات و زیبایی‌شناسی، تولید و مصرف فرهنگی، فرهنگ نوآوری، توسعه انسانی، دسترسی و عدالت و اثربخشی است. بر اساس یافته‌های پژوهش، احتمال می‌رود که به یک نتیجه مفهومی درباره شاخص‌های ارزیابی سیاست‌گذاری فرهنگی نظام آموزش عالی برسیم که از طریق آن طراحی یک الگو می‌تواند وضعیت موجود سیاست‌گذاری فرهنگی نظام آموزش عالی را ارزیابی کند و زمینه لازم برای دستیابی به وضعیت مطلوب را فراهم سازد.

واژگان کلیدی: شاخص‌ها، ارزیابی، سیاست‌گذاری فرهنگی، آموزش عالی.

مقدمه

سیاستگذاری فرهنگی، به معنای مدیریت در حوزه فرهنگ است. در واقع پلی حد فاصل جایی که هستیم و جایی که می‌خواهیم برسیم (Khashei, 2018: 114) و شامل مراحل تدوین، اجرا و ارزیابی است (Hasnavi & et al., 2016: 60). سیاستگذاری فرهنگی، تدوین راه حل عملی برای دستیابی به اهداف می‌باشد (Ashtarian, 2012: 88). علاوه بر این، مجموعه اقدامات هدفمندی است که توسط بازیگر یا مجموعه‌ای از بازیگران در مواجهه با مشکل یا موضوعی خاص دنبال می‌شود (Ashtarian, 2002: 27). از آنجا که فرهنگ به عنوان وضعی از اوصاف جامعه به باورها، نگرش‌ها و رفتار انسانی محدود نشده، بلکه تا روابط، ساختارها و مصنوعات مادی امتداد می‌یابد، در شناخت کامل فرهنگ باید علاوه بر امور که قسمت اصلی فرهنگ محسوب می‌شوند، فعالیت‌ها و نیز مقهورات فرهنگی را مورد سنجش قرار داد. الگوی ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی در آموزش عالی به صورت جزئی-تدریجی (Alvani & et al., 2015: 37)، نوعی مهندسی فرهنگی به صورت دانش جلسه‌ای (Tofighi, 2018)، رای گیری قیام و قعودی (Zakir Salehi, 2017)، موسمی و پراکنده (Abili, 1997) است. ارزیابی به عنوان یک حوزه تخصصی در آموزش عالی مطرح است و بیانگر آن است که در مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی، سیاستگذاری با اتکا به نتایج حاصله با دقت و حساسیت کامل و آگاهانه عمل کرده است. این فرایند دارای اصول، روش‌ها و پیش‌بایسته‌هایی است که مجموعاً ارزیابی را تشکیل می‌دهند. در کلیه تعاریف ارزیابی به مفهوم علمی آن می‌توان سه عنصر مشترک "فرایند منظم و هدفدار جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات"، "قضاوت ارزشی درباره میزان مطلوبیت مورد ارزیابی" و "اقدام و عمل مترتب بر نتایج ارزیابی" را مشاهده کرد (Mohammadi & Fathabadi, 2012: 15). برای ارزیابی مطلوب نیازمند شاخص هستیم. ارزیابی وقتی موثر، حرفه‌ای و منصفانه اجرا شود، هدفی بالاتر از توقف سیاست را به دنبال خواهد داشت. تقویت تشخیص و شناسایی هزینه‌ها و منافع، انسجام بخشی و یکپارچه نمودن اهداف، افزایش شفافیت و پاسخگویی بیانگر اهمیت ارزیابی در سیاستگذاری است (دانش فرد، ۱۳۹۴: ۲۵۳ - ۲۴۸). فلسفه وجودی ارزیابی در آموزش عالی گزارش دهی، توجیه و پاسخگویی است (Farstkhah, & Bazargan, 2017: 15). مهمترین معیارهای ارزیابی در سیاستگذاری فرهنگی تناسب، کارایی و اثربخشی هستند (Soltani Gerd Faramarzi, 2011). این معیارها به ترتیب به ارزیابی تدوین سیاست، ارزیابی اجرای برنامه‌ها و ارزیابی اثربخشی فعالیت‌ها می‌پردازند. از نظر اشتریان (2012: 177) ارزیابی در سه مفهوم قبل از عمل، حین عمل و بعد از عمل سیاستگذاری

- 1 - Formation
- 2 - Implementation
- 3.- Assessment
- 4 - Reporting
- 5.- Justification
- 6.- Accountability

قابل به کارگیری است. به هر میزان که از سطح کلان به سطح میانی و خرد نزدیک می‌شویم، زمینه بیشتری برای روش‌های کمی در ارزیابی سیاست‌ها فراهم می‌شود. در نگاه هاوالت و همکاران (2009: 326)، ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی به دلیل مشارکت مجموعه‌های متفاوت بازیگران در فضای سیاست و زیر نظام‌های آن همزمان یا به تناوب در انواع فعالیت‌های رسمی و غیر رسمی در ارزیابی یک فرایند پیچیده است. بنابراین، شناخت دقیق از وضعیت فرهنگی نظام آموزش عالی، مستلزم نظامی از شاخص‌های فرهنگی است که در طراحی آن باید تعریف و تفسیر ما از فرهنگ و مقدم بر آن نحوه نگرش ما به انسان، جامعه و جهان مد نظر قرار گیرد (Salimi, 2014: 83). مطالعات صورت گرفته، هر یک از زاویه‌ای به ارزیابی برنامه‌های فرهنگی پرداخته‌اند ولی به ندرت به صورت فرایندی و محتوایی به ارزیابی و یا ارائه الگو پرداخته‌اند. از طرفی کمتر به معیارها و شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی توجه کرده و بیشتر به صورت عمومی، تالیفی و ترجمه‌ای به موضوع پرداخته‌اند. هدف اصلی این مطالعه شناسایی و اعتبارسنجی شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی در نظام آموزش عالی، آن هم از طریق ترکیب یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته و دیدگاه صاحب‌نظران آموزش عالی است.

ویژگی شاخص‌های ارزیابی مطلوب

شاخص خوب در چارچوب هرم عملکرد به صورت تعداد کم ولی دارای محدوده گسترده، قابل فهم بودن، اجتناب از همپوشانی، دسترسی آسان، سازگاری بین‌المللی، ارتباطات شفاف و اهداف سیاستی قابل تبیین است (The indicator working group, 2005: 38). اسمیت (1999) معیارهای SMART را برای اهداف و شاخص‌های اندازه گیری تعیین نموده است: (۱) کاملاً مشخص؛ (۲) قابل اندازه گیری؛ (۳) قابل دستیابی؛ (۴) دارای زمانبندی مشخص؛ در مطالعه گرجی پور و همکاران (2019)، الگوی ارزیابی چرخه سیاستگذاری فرهنگی با رویکرد مطالعه کیفی اسناد فرهنگی جمهوری اسلامی ارائه شده که در آن نیاز به یک الگوی بومی مبتنی بر فرهنگ دینی اشاره شده است. شاخص‌های مطلوب در این مطالعه برای فرایند سیاستگذاری فرهنگی در قالب پنج مولفه شناخت و درک مسئله (هویت‌بخشی، معنویت افزایی، رشد اجتماعی، بصیرت افزایی)؛ تدوین راه حل‌ها (تناسب، ظرفیت‌ها و نیازها، نوگرایی، کارآمدی، اقتضا نگری)؛ مشروعیت بخشی (حمایت قانونی، اقتناع پذیری)؛ اجرای خط مشی (متناسب سازی مکانی و زمانی، بستر سازی نرم و سخت) و ارزشیابی خط مشی (نظارت چند سطحی، نظارت مستمر، نظارت هوشمند) شناسایی شدند. جهان بین (2020)، شاخص‌های ارزیابی حوزه فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی را به صورت درصد جذب اعتبارات، میزان جذب مخاطب اجرای

-
- 1.- Specific
  - 2.- Measurable
  - 3.- Relevant
  - 4 - Timebound

برنامه‌های فرهنگی ماندگار، فعالیت‌های ابتکاری، فضای مجازی، تشکل‌ها و نشریات، کرسی‌های آزاد اندیشی و میزان سرمایه گذاری و توجه خاص به استاد در زمینه‌های فرهنگی مورد توجه قرار داده است. کاووسی (2020) در ارزیابی جایگاه مولفه‌های حقوق فرهنگی در نظام توسعه فرهنگی کشور به آزادی فرهنگی، دسترسی به فرهنگ، حق انتخاب هویت، حقوق فرهنگی و احترام به تنوع فرهنگی، پاسخگویی به نیازهای فرهنگی، تعامل مثبت اجتماعی میان افراد، امنیت شخصی، آزادی بیان و اندیشه به عنوان شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی اشاره کردند.

روش بررسی

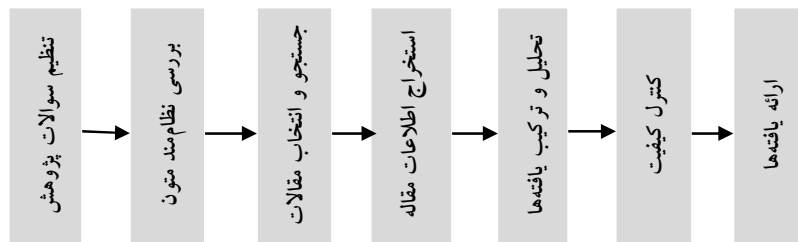
این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها و سبک تحلیل در گروه پژوهش‌های کیفی قرار می‌گیرد. اطلاعات اسنادی مبنای روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش است.

جدول ۱ - نویسندگان مقالات و جامعه آماری پژوهش (منابع شاخص‌ها)

(۱)هاوکز(۱۳۸۱): (۲)آلایر و همکاران (۱۳۸۳): (۳) صالح اولیا و همکاران(۱۳۸۴): (۴)خان محمدی(۱۳۸۵): (۵)طلوعی فرد و همکاران(۱۳۸۷): (۶) کلدی و همکاران(۱۳۸۸): (۷) لبادی(۱۳۸۸): (۸) دهقانی و همکاران(۱۳۸۸): (۹)دابئی(۱۳۸۸): (۱۰) بادهام(۱۳۸۹): (۱۱) بوتچوا و همکاران (۱۳۸۹): (۱۲) فضل‌اللهی و همکاران(۱۳۹۰): (۱۳) رضوانی و همکاران(۱۳۹۰): (۱۴)سلطان گرد فرامرزی(۱۳۹۰): (۱۵)آزادی ارمکی و همکاران(۱۳۹۰): (۱۶) اشتریان(۱۳۹۱): (۱۷)شورای انقلاب فرهنگی(۱۳۹۱): (۱۸)حاجی پور و همکاران (۱۳۹۱): (۱۹) نوروززاده(۱۳۹۱): (۲۰)مصطفوی فرد(۱۳۹۱): (۲۱)خواجه سروی و همکاران(۱۳۹۱): (۲۲)اشتریان و همکاران(۱۳۹۲): (۲۳)تیواو(۱۳۹۲): (۲۴)متوسلی و همکاران(۱۳۹۲): (۲۵)شورای انقلاب فرهنگی(۱۳۹۱): (۲۶)شورای انقلاب فرهنگی(۱۳۹۲): (۲۷) حقیقی کفاش و همکاران(۱۳۹۲): (۲۸)موسوی بزاز و همکاران(۱۳۹۲): (۲۹)مرشدی و همکاران (۱۳۹۲): (۳۰) اردکانی و همکاران(۱۳۹۲): (۳۱)لوسپانی(۱۳۹۲): (۳۲)میرزا محمدی و همکاران(۱۳۹۳): (۳۳)ابراهیم آبادی(۱۳۹۳): (۳۴)انتظاری (۱۳۹۳): (۳۵)قمیشیان (۱۳۹۳): (۳۶)عبدی و همکاران (۱۳۹۳): (۳۷)منبعی (۱۳۹۳): (۳۸)سلیمی و همکاران(۱۳۹۳): (۳۹)قادری (۱۳۹۳): (۴۰)خضرتلو و همکاران (۱۳۹۴): (۴۱)اصلان زاده (۱۳۹۴): (۴۲)ایزدی و همکاران(۱۳۹۴): (۴۳)علیزاده‌مقدم(۱۳۹۴): (۴۴)ضامن(۱۳۹۵): (۴۵)افتخاری و همکاران(۱۳۹۵): (۴۶)جاودانی(۱۳۹۵): (۴۷)یونسکو(۱۳۹۵): (۴۸)فراسنخواه(۱۳۹۵): (۴۹)کشتکار و همکاران(۱۳۹۵): (۵۰)امین بیدختی و همکاران(۱۳۹۵): (۵۱)فرزانه و همکاران(۱۳۹۵): (۵۲)دانشگاه خواجه نصیر (۱۳۹۵): (۵۳)ندرواژ (۱۳۹۵): (۵۴)صالحی امیری و همکاران(۱۳۹۶): (۵۵)زاهدی و همکاران(۱۳۹۶): (۵۶)کارس مارتین و همکاران(۱۳۹۶): (۵۷)مرجایی (۱۳۹۶): (۵۸)ذاکر صالحی و همکاران (۱۳۹۶): (۵۹)شورای انقلاب فرهنگی(۱۳۹۶): (۶۰)شورای انقلاب فرهنگی(۱۳۹۷): (۶۱) فرامرزی و همکاران(۱۳۹۷): (۶۲)ساعد و همکاران (۱۳۹۸): (۶۳)گرچی پور و همکاران (۱۳۹۸): (۶۴)شورای انقلاب فرهنگی (۱۳۹۸): (۶۵)فاتح کوزه و همکاران (۱۳۹۸): (۶۶)غفاری(۱۳۹۹): (۶۷)فراولی و همکاران(۱۳۹۹): (۶۸)ماسیای (۱۳۹۹): (۶۹)علیزاده و همکاران (۱۳۹۹): (۷۰)پاپازوگلو(۱۳۹۹): (۷۱) طهرانچی(۱۳۹۹): (۷۲)جهان بین(۱۳۹۹): (۷۳)کاووسی (۱۳۹۹): (۷۴)شورای اسلامی شدن (۱۳۹۹): (۷۵)جاودانی(۱۳۹۹)
--

شیوه انجام پژوهش، مرور مطالعات گذشته است که یک فراترکیب با شیوه کدگذاری متداول در پژوهش‌های کیفی و از روش‌های فرامطالعه است. در این مطالعه، اسناد و مقالات زیر به عنوان جامعه آماری در جهت استخراج شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی مورد استفاده قرار گرفتند. روش فراترکیب، ترکیبی تفسیری از یافته‌های کیفی ارائه می‌نماید (Abili & et)

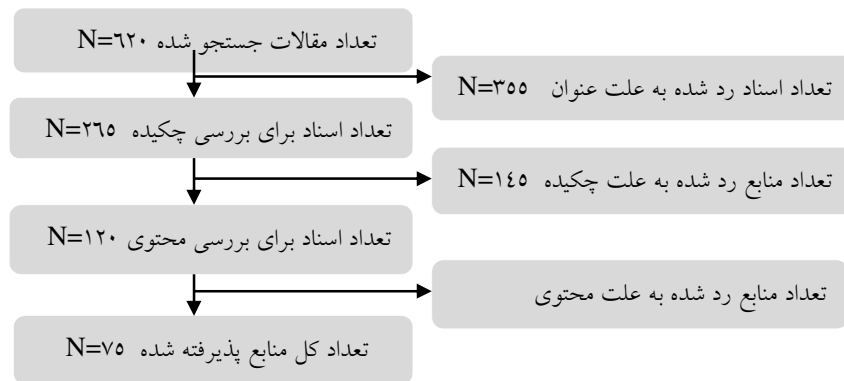
5: al., 2020). در این پژوهش از روش هفت مرحله‌ای فراترکیب سندلوسکی و بارسو (۲۰۰۷)، مانند شکل (۱) استفاده شده است.

شکل ۱ - گام‌های روش فراترکیب.

طرح سوال: در اولین گام مرور نظام‌مند، سوالات پژوهش تدوین گردید تا بتوان با این روش به سوالات پاسخ داد. ۱. شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی با عنایت به اسناد و دیدگاه صاحب‌نظران کدامند؟ ۲. شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی از دیدگاه صاحب‌نظران تا چه اندازه معتبر هستند؟ ۳. الگوی شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی چگونه است؟ روش تحقیق کیفی مرور نظام‌مند، به دلیل وجود اسناد زیاد و جدید در زمینه شاخص‌های سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی با هدف تحلیل ترکیبی آنها صورت گرفت. **بررسی و جستجوی نظام‌مند متون و مقالات** (شکل ۲): بیش از ۶۲۰ سند علمی و مطالعه منتشر شده در پایگاه‌های اطلاعاتی علمی معتبر داخلی و خارجی در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۹، به مدت ۱۹ سال بر اساس کلید واژه‌های (شاخص، ارزیابی، سیاستگذاری فرهنگی) و ارجاعات مرتبط در زمینه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مورد جستجو قرار گرفتند. علاوه بر ارجاعات مرتبط، موضوعات و مفاهیم کلیدی مرتبط نیز مورد جستجو قرار گرفتند و در نهایت اسناد و مقالاتی که از نظر عنوان، چکیده و محتوی مرتبط و اطلاعات بیشتری در خود داشتند، انتخاب شدند. در هنگام بررسی موارد فوق چنانچه الفاطی بودند که به غنای تحقیق کمک می‌کردند، از طریق جستجوی آنها، اسناد بیشتری به جامعه آماری برای طی فرایند انتخاب اضافه می‌شدند. بررسی‌ها بر اساس عنوان، چکیده و محتوی مانند شکل (۲) صورت گرفت. در مجموع ۷۵ منبع (مقاله) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و برای بررسی و پیداکردن معیارهای اصلی و مقوله‌ها و در نهایت استخراج الگوی ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی آموزش عالی مناسب تشخیص داده شدند.

- 1.- Index
- 2.- Evaluation
- 3.- Cultural Policy Making

شکل ۲ - جستجو و انتخاب مقالات مناسب.

استخراج اطلاعات اسناد: اطلاعات با استفاده از چک لیست اقتباس شده از جوانک لیاولی و همکاران (2017) به نقل از ابیلی و همکاران (6: 2020) استخراج گردید. **ترکیب یافته‌ها:** اطلاعات به صورت نویسندگان، نوع سند و مولفه‌ها استخراج و در نهایت برای هر دسته ابعاد شناسایی شدند. همچنین چون اسناد مورد بررسی به صورت مقاله بودند، از ذکر نوع سند خودداری شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌های کیفی از تحلیل تم استفاده گردید. **کنترل کیفیت و ارائه نتایج:** پژوهشگر در تمام مراحل به دقت منابع را مطالعه و مولفه‌های هر سند را مشخص و دسته بندی کرد و برای هر دسته مقوله‌ای شناسایی شد و در نهایت مورد واری و بازبینی پژوهشگر قرار گرفت. همچنین یافته‌ها به صورت ساختار یافته ثبت، سپس نوشتن و تفسیر صورت گرفت. پژوهشگر کنترل کیفیت لازم را به صورت زیر دنبال کرد. همچنین واری و بازبینی توسط اساتید راهنما و مشاور در جهت تامین اعتبار مطالعه دنبال شد. مبنای روایی این پژوهش، نظر متخصصان، استاد راهنما و مشاورین این طرح بوده است. برای بالا بردن اعتبار پژوهش، آنچه که انجام شد، به صورت شفاف ارائه شد. تمام قسمت‌ها، یعنی شیوه گردآوری مقالات، عناوین مقالات و ورودی و نحوه تلفیق اطلاعات به صورتی گویا بیان شده است.

جدول ۲ - معیارهای اعتبار پذیری تحقیق کیفی لینکلن و گوبا (1985)

به نقل از گرجی پور و همکاران (۵۸:۱۳۹۸)

معیارها	اقدامات پژوهشگر
قابل قبول بودن	مطالعه مقالات و اسناد طی ۳ ماه
انتقال پذیری	انتخاب مقاله خوب با اطلاعات کافی
قابلیت اطمینان	ثبت و ضبط جزئیات
تایید پذیری	رسیدگی و بازبینی مداوم

پژوهشگران طی سه ماه به مطالعه اسناد منتخب پرداختند. طی پژوهش تعامل رفت و برگشتی بین داده‌ها و تحلیل از سوی پژوهشگران و صاحب‌نظران که دانش کافی درباره ابعاد و جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش برخوردار بودند، صورت پذیرفت. افراد صاحب‌نظر منتخب دارای مدرک دکتری در حوزه سیاستگذاری، ارزیابی، آموزش عالی و یا شاغل در معاونت‌های فرهنگی وزارت علوم بودند که ۱۵ نفر آنها به صورت هدفمند به عنوان نمونه آماری تحقیق انتخاب شدند. اسناد مطالعه شده در پژوهش دارای بهترین دانش و داده در حوزه ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی بودند. درباره یافته‌های پژوهش با چندین فعال فرهنگی در بخش‌های گوناگون دانشگاه مشورت شد.

یافته‌های تحقیق

با بررسی عنوان، چکیده و محتوای مقالات، کتب و رساله‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی، ۷۵ مقاله برای ورود به مرور نظام‌مند انتخاب شدند. فراوانی مقالات منتشره نشان می‌دهد که پژوهش‌ها در زمینه ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی با توجه به تلاش دانشگاهها و موسسات آموزش عالی برای کسب مزیت رقابتی و ارتباط بیشتر با جامعه و صنعت رو به افزایش است.

جدول ۳ - بازه زمانی اسناد

سال انتشار	درصد	تعداد
۱۳۸۱ - ۱۳۸۶	۵٪/۴	۴
۱۳۸۷ - ۱۳۹۳	۴۱٪/۳	۳۱
۱۳۹۴ - ۱۳۹۹	۵۳٪/۳	۴۰

در پاسخ به سوال اول که شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی با عنایت به اسناد و دیدگاه صاحب‌نظران کدامند؟، در ابعاد تدوین، اجرا و ارزشیابی، معیارهای تناسب، کارایی، صلاحیت‌های فرهنگی، همکاری‌های بین‌المللی، اخلاقیات و زیبایی شناسی، تولید و مصرف فرهنگی، فرهنگ نوآوری، فضای کالبدی، اثربخشی، دسترسی و عدالت و توسعه انسانی شناسایی شدند. برای هر کدام از این شاخص‌های کلان، شاخص‌های خرد با توجه به جدول (۴) شناسایی شدند.

جدول ۴ - فراترکیب شاخص‌های کلان و خرد ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی

ابعاد	معیارها	منابع شاخص‌ها
تدوین	تناسب	(۴)؛ (۵)؛ (۱۲)؛ (۱۴)؛ (۲۴)؛ (۳۶)؛ (۳۵)؛ (۶۲)؛ (۶۳)
اجرا	کارایی	(۲)؛ (۵)؛ (۷)؛ (۸)؛ (۱۱)؛ (۱۴)؛ (۱۹)؛ (۳۵)؛ (۴۶)؛ (۵۵)؛ (۷۵)

صلاحیت	(۲)؛ (۵)؛ (۶)؛ (۱۱)
فرهنگی	؛ (۱۴)؛ (۱۵)؛ (۱۷)؛ (۳۳)؛ (۳۶)؛ (۴۰)؛ (۴۲)؛ (۴۵)؛ (۵۳)؛ (۶۰)؛ (۷۲)
همکاری‌های	(۱)؛ (۳)؛ (۳)؛ (۷)؛ (۱۰)
بین‌المللی	(۱۱)؛ (۱۳)؛ (۱۴)؛ (۳۳)؛ (۴۱)؛ (۴۸)؛ (۴۹)؛ (۵۲)؛ (۶۴)؛ (۶۵)
زیبایی‌شناسی و اخلاقیات	(۴)؛ (۶)؛ (۱۲)؛ (۱۳)؛ (۱۸)؛ (۴۹)؛ (۶۷)؛ (۷۴)
تولید و مصرف فرهنگی	(۲)؛ (۳)؛ (۱۳)؛ (۱۶)؛ (۱۹)؛ (۲۰)؛ (۲۷)؛ (۳۱)؛ (۴۳)؛ (۵۰)؛ (۵۲)؛ (۵۷)؛ (۵۹)؛ (۶۴)؛ (۷۰)
فرهنگ نوآوری	(۹)؛ (۱۰)؛ (۱۱)؛ (۱۴)؛ (۲۱)؛ (۳۲)؛ (۴۰)؛ (۴۹)؛ (۶۲)؛ (۶۹)؛ (۷۱)؛ (۷۲)
فضای کالبدی	(۱)؛ (۳)؛ (۸)؛ (۱۴)؛ (۱۶)؛ (۴۷)؛ (۵۵)؛ (۶۰)
اثربخشی	(۵)؛ (۶)؛ (۱۰)؛ (۱۶)؛ (۱۷)؛ (۲۶)؛ (۳۳)؛ (۳۵)؛ (۳۶)؛ (۳۹)؛ (۴۳)؛ (۴۹)؛ (۵۰)؛ (۵۱)؛ (۵۵)؛ (۶۳)
ارزشیابی دسترسی و عدالت	(۱)؛ (۸)؛ (۱۴)؛ (۱۵)؛ (۱۶)؛ (۱۹)؛ (۳۷)؛ (۵۵)؛ (۶۲)؛ (۷۰)
توسعه انسانی	(۸)؛ (۱۴)؛ (۱۷)؛ (۲۴)؛ (۳۶)؛ (۳۹)؛ (۴۲)؛ (۴۳)؛ (۵۰)؛ (۵۵)؛ (۵۸)؛ (۶۱)؛ (۶۴)؛ (۶۶)

در پاسخ به سوال دوم، که معیارها و شاخص‌های ارزیابی شناسایی شده منتج از مطالعه یافته‌های پژوهش‌ها، اسناد و دیدگاه صاحب‌نظران تا چه اندازه معتبر هستند، با استفاده از فراوانی نظرات خبرگان شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی در نظام آموزش عالی اعتبارسنجی صورت گرفت، تحلیل‌ها انجام شد و نتایج حاصل شد.

بحث و تحلیل اعتبارسنجی شاخص‌ها

بعد از مشخص شدن معیارها، شاخص‌ها مشخص می‌شوند. شاخص‌های تناسب، کیفی و توسط خبرگان و صاحب‌نظران مشخص می‌شوند. شاخص‌های کارایی به صورت کمی و کیفی تعریف و در نهایت شاخص‌های اثربخشی به صورت کمی و کیفی تعریف می‌شوند. هرکدام از معیارهای تناسب، کارایی و اثربخشی خود دارای سطوح و ابعادی هستند که مجموعه آنها بعد از اعتبارسنجی شاخص‌ها بر اساس یافته‌های پژوهش به صورت زیر گزارش شده است.

اعتبار شاخص‌های ارزیابی تناسب سیاست‌ها

سیاست‌های فرهنگی که برای برنامه‌ها و فعالیت‌های دانشگاهی در نظر گرفته می‌شوند، بایستی متناسب با اهداف کلان، مأموریت‌ها و کارکردهای نظام آموزش عالی باشند. بنابراین، بر

اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۵)، تناسب سازی زمانی و مکانی از نگاه صاحب‌نظران معتبر شناخته نشد و بقیه شاخص‌های زیر معتبر شناخته شدند.

جدول ۵ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
تناسب با نیازهای جدید	۱۵	۰	۰
درجه همسویی با اهداف کلان	۱۴	۱	۰
تناسب سیاست با ارزش‌های اسلامی	۱۲	۱	۲
تناسب سیاست با اقتضات زمانی و شرایط فرهنگی	۱۵	۰	۰
تناسب میان نظام فرهنگی با نیازهای اقتصادی (نامعتبر)	۸	۵	۲
تناسب سیاست با مقتضیات جغرافیایی، تاریخی و زبانی	۱۳	۱	۱
انطباق سیاست با نیازهای جامعه	۱۵	۰	۰
تناسب سیاست با شرایط و چالش‌های پیش رو	۱۲	۳	۰
تناسب سازی زمانی و مکانی*** (نامعتبر)	۸	۵	۲

اعتبار شاخص‌های ارزیابی کارایی برنامه‌های فرهنگی

اجرای برنامه‌های فرهنگی به روش صحیح و درست برای به حداقل رساندن هزینه‌ها تحت عنوان کارایی دارای اهمیت فراوان است. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۶)، سهم بیشتر از طرف دانشجویان، میزان تلاش و کوشش برای حل مسئله فرهنگی نامعتبر شناخته شدند.

جدول ۶ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی کارایی برنامه‌های فرهنگی

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
نسبت تعداد کنشگران فرهنگی به کل نیروی کار	۶	۵	۴
میزان رضایت مدیران سازمان و ذینفعان	۱۵	۰	۰
سهم بیشتر هزینه‌ها از طرف دانشجویان*** (نامعتبر)	۸	۴	۳
نرخ بازگشت هزینه‌های فرهنگی	۱۵	۰	۰
یادگیری از ذینفعان (یادگیری سازمانی)	۱۲	۳	۰
میزان رضایت ذینفعان از اجرای سیاست	۱۵	۰	۰
کاهش هزینه‌های ناهنجاری فرهنگی	۱۴	۰	۱
اجرای قانونمند و مستقل برنامه‌های فرهنگی	۱۵	۰	۰
میزان تلاش و کوشش برای حل مسئله فرهنگی*** (نامعتبر)	۷	۴	۴
نبود ائتلاف منابع در اجرای برنامه‌های فرهنگی	۱۵	۰	۰
رضایت مشتری از اجرای برنامه‌های فرهنگی	۱۵	۰	۰

اعتبار شاخص‌های ارزیابی صلاحیت فرهنگی

صلاحیت‌های فرهنگی در نظام آموزش عالی شامل دانش، نگرش، توانش و مهارت برای انجام موثر و مطلوب فعالیت‌ها است. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۷)، انعکاس فرهنگ در تصاویر و پوسترها، محتوی و فعالیت‌های مناسب فرهنگی و زبانی نامعتبر تشخیص داده شدند.

جدول ۷ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی صلاحیت فرهنگی

بی نظر	مخالف	موافق	شاخص
۰	۰	۱۵	گنجانیدن صلاحیت فرهنگی در بیانیه ماموریت‌ها
۲	۳	۱۰	استفاده از دانش و تجربه قومیت‌های مختلف
۲	۶	۷	کمک‌های مالی برای ارتقای صلاحیت فرهنگی
۰	۰	۱۵	ارتقای خودآگاهی نسبت به نگرش خود
۰	۰	۱۵	میزان آگاهی و دانش دانشجویان از فرهنگ
۰	۰	۱۵	احترام به نیروها برای بزرگداشت و مشارکت در جشن‌ها
۳	۰	۱۲	حفظ کرامت انسانی دانشجویان و آموزش بین‌فرهنگی
۲	۴	۹	انعکاس فرهنگ در تصاویر و پوسترها***(نامعتبر)
۰	۰	۱۵	اختصاص اولویت‌های پژوهشی به فرهنگ‌های مختلف
۰	۰	۱۵	میزان حساسیت و فهم فرهنگی
۳	۲	۱۰	نگرش مثبت و حفظ اصالت فرهنگی
۰	۰	۱۵	مهارت بین‌فرهنگی و زبانی
۰	۱	۱۴	استفاده از مشاوران دارای دانش و تجربه و ارتباط با آنها
۱	۶	۸	محتوی و فعالیت‌های مناسب فرهنگی و زبانی***(نامعتبر)
۰	۰	۱۵	مواجهه فرهنگی با آسیب‌های پیش رو
۰	۰	۱۵	افزایش سواد فرهنگی و واکنش به افراد مختلف
۰	۰	۱۵	دیدگاه و رفتار افراد درباره برابری

اعتبار شاخص‌های ارزیابی همکاری بین‌المللی

تعاملات فرهنگی و داد و ستدهای علمی در پویایی و سرزندگی و در نهایت به روز شدن فعالیت‌های آن نقش بسزایی دارند. بنابراین در ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص می‌دهد. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۸)، شاخص‌های ارتباط در بین گروه‌های فرهنگی و مبادلات فرهنگی نامعتبر شناخته شدند.

جدول ۸ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی همکاری بین‌المللی

شاخص	موافق	مخالف	بی‌نظر
تحریک‌گفتمان‌های اجتماعی	۱۱	۴	۰
روابط بین‌المللی و مبادلات فرهنگی	۱۵	۰	۰
تربیت افراد با مهارت‌های بین‌المللی و جهانی	۱۰	۳	۲
اهداف بین‌المللی وسیع برای توسعه فرهنگی	۹	۵	۱
ارتباط در بین گروه‌های فرهنگی*** (نامعتبر)	۸	۲	۵
شاخص‌های مبادلات فرهنگی*** (نامعتبر)	۶	۹	۰
سهم همکاری‌های بین‌المللی در رفع نیازها	۱۵	۰	۰
آگاهی بین‌المللی	۱۱	۲	۲
همکاری فرهنگی بین‌المللی	۱۵	۰	۰
بین‌المللی شدن و همکاری‌های فرامرزی و جهانی	۱۵	۰	۰
تعامل اثرگذار در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی	۱۰	۴	۱
تعداد مقالات و پروژه‌های مشترک با محققان خارج	۱۵	۱۵	۰
تعداد پژوهش‌های بین‌المللی مشارکتی	۱۵	۰	۰
تعداد ارجاعات همکاری بین‌المللی	۱۵	۰	۰

اعتبار شاخص‌های ارزیابی اخلاقیات و زیبایی‌شناسی

نظر به طراوت و شادابی فضای دانشگاه در کنار احترام به افراد و بهبود مستمر، توجه به سنت‌ها، هنرها و نمایش‌ها در قالب شعر، موسیقی و هنر حائز اهمیت هستند. شاخص‌های اخلاقی و زیبایی‌شناسی به عنوان یکی از معیارها و مولفه‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی آموزش عالی حائز اهمیت است. براساس یافته‌های پژوهش در جدول (۹)، توافق و نگاه خوبی به شاخص‌های زیبایی‌شناختی و اخلاقیات صورت گرفت و تاکید بر گنجاندن بسته کاملی از استانداردها و دستورالعمل‌های تقویت‌کننده این بخش صورت گرفت.

جدول ۹ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی اخلاقیات و زیبایی‌شناسی

شاخص	موافق	مخالف	بی‌نظر
حفظ حرمت و هویت دانشگاهها	۱۵	۰	۰
افزایش اعتماد به نفس و روحیه خودباوری	۱۲	۲	۱
به کارگیری مدیران متعهد و متخصص	۱۵	۰	۰
توجه به موسیقی و شعر و هنر به عنوان عملکرد فکری	۱۵	۰	۰
بصیرت افزایی و انتقادی عمل کردن	۱۳	۱	۲
استاد متقی و عالم	۱۲	۲	۱
انعطاف‌پذیری در فعالیت‌های فرهنگی	۱۵	۰	۰
خرد ورزی و آزاد اندیشی	۱۵	۰	۰

اعتبار شاخص‌های ارزیابی تولید و مصرف کالاهای فرهنگی

بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۱۰) شاخص‌های ارزیابی تولید و مصرف کالاهای فرهنگی به صورت زیر احصا، اعتبارسنجی و معتبر تشخیص داده شدند. شاخص سرانه استفاده از رسانه‌های سمعی و بصری در این بخش نامعتبر تشخیص داده شدند.

جدول ۱۰ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی تولید و مصرف کالاهای فرهنگی

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
سهم فعالیت‌های فرهنگی گذرانده شده به کل زمان	۱۲	۳	۰
تعداد جشنواره‌های علمی و فرهنگی	۱۵	۰	۰
سرانه مطالعه کتب غیر درسی	۱۵	۰	۰
تعداد عناوین منتشره و شمارگان کتاب	۱۵	۰	۰
تعداد سفرهای زیارتی اساتید و دانشجویان	۱۵	۰	۰
تولیدات علمی فارغ التحصیلان	۱۱	۳	۲
میزان استفاده از شعر، تئاتر و موسیقی	۱۵	۰	۰
استفاده از مکان‌های فرهنگی برای اوقات فراغت	۱۵	۰	۰
سرانه استفاده از رسانه‌های سمعی، بصری*** (نامعتبر)	۶	۴	۵
تعداد دستاوردهای علمی برجسته از قبیل مقالات معتبر	۱۵	۰	۰
نرخ رشد نشریات فرهنگی	۱۴	۱	۰
ارائه پژوهش در مجلات معتبر	۱۱	۳	۲
متوسط ساعات پرداختن دانشجویان به امور فوق برنامه	۱۵	۰	۰
تعداد مقالات علمی و فرهنگی با بیش از یک نویسنده	۱۱	۱	۳
تعداد اقدامات فرهنگی موفق	۸	۵	۲

اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فرهنگ نوآوری

علايق کنشگران و دانشگاهیان به نوآوری به عنوان روش تمایز رقابتی و ایجاد ارزش برای مشتری تلقی می‌شود. این در حالی است که توجه کمی به توسعه ابزار اندازه‌گیری آن شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۱۱)، تعداد کارکنان فرهنگی دانشگاه نسبت به کل دانشگاه به عنوان یکی از شاخص‌ها معتبر تشخیص داده نشد.

جدول ۱۱ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فرهنگ نوآوری

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
میزان گرایش به چند فرهنگی شدن	۱۳	۲	۰
میزان گرایش به بازار و بازار محوری	۱۵	۰	۰
یادگیری سازمانی و یادگیری از ذینفعان	۱۵	۰	۰
نرخ موفقیت اشتغال در ارتباط فرهنگ و صنعت	۱۱	۴	۰

۲	۵	۸	کارکنان فرهنگی دانشگاه نسبت به کل دانشجویان**#(نامعتبر)
۰	۰	۱۵	میزان گرایش به خلاقیت و نوآوری
۰	۰	۱۵	حساسیت به ارزش‌های فرهنگی
۳	۲	۱۰	انتقال و انتشار فرهنگ علم و نوآوری
۳	۲	۱۱	میزان ارتباط دانشگاه و صنعت در جهت بازاری شدن
۲	۳	۱۰	تشویق و ارتقای نوآوری
۲	۴	۹	حمایت و تشویق در جهت فرهنگ کارآفرینی
۰	۴	۱۱	میزان گسترش فضای مجازی برای فعالیت‌های فرهنگی

اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فضای کالبدی

نیروی انسانی، فضا و تجهیزات در تسریع فعالیت‌های فرهنگی و اثربخشی تاثیر بسزایی دارند. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۱۲)، شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فضای کالبدی که معتبر شناخته شدند، در جدول زیر آمده اند.

جدول ۱۲ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فضای کالبدی

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
استفاده از امکانات عمومی برای فعالیت‌های فرهنگی	۱۲	۲	۱
نیروی انسانی، فضا و تجهیزات فرهنگی	۱۵	۰	۰
تعداد معاونت فرهنگی نسبت به کل دانشجویان	۱۵	۰	۰
میزان آمادگی برای فعالیت در حوزه فرهنگ	۱۳	۱	۱
سرانه فرهنگی افراد در آموزش عالی	۱۵	۰	۰
حفظ و نگهداری از میراث فرهنگی	۱۴	۰	۱
سهم سرانه فضای فرهنگی	۱۵	۰	۰
استفاده از امکانات متناسب با استعدادهای فرهنگی	۱۲	۱	۲

اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی

اثربخشی به انجام کارهای درست برای دستیابی به اهداف اشاره می‌کند. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۱۳)، کاهش بیکاری دانش‌آموختگان، بهبود شرایط زندگی و کیفیت برای ذینفعان، دریافتی بهتر و شغل مناسبتر و عدالت اجتماعی به عنوان شاخص‌های استخراج شده معتبر تشخیص داده نشدند و سایر شاخص‌های معتبر در جدول آمده‌اند.

جدول ۱۳ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی

شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
درجه همسویی سیاست‌ها با اهداف کلان	۱۵	۰	۰
کمک به رشد و توسعه فرهنگی	۱۲	۳	۰

۱	۴	۱۰	ارتقای اشتغال و توسعه سیاست شواهد محور
۲	۷	۶	کاهش بیکاری دانش‌آموختگان*** (نامعتبر)
۱	۲	۱۲	مقابله با تهاجم فرهنگی
۱	۰	۱۴	مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی
۰	۲	۱۳	گسترش فرهنگ جامعه‌پذیری
۳	۲	۱۰	بالا رفتن معدل دانشجویان
۲	۴	۹	بهبود شرایط زندگی و کیفیت برای ذینفعان*** (نامعتبر)
۳	۵	۷	دریافتی بهتر و شغل مناسبتر*** (نامعتبر)
۱	۱	۱۳	تحولات فکری و رفتاری
۰	۰	۱۵	تربیت متخصصین متعهد و خلاق
۱	۳	۱۱	نرخ اشتغال دانش‌آموختگان در سازمان‌های خاص
۰	۱	۱۴	گسترش فرهنگ و ارزش‌های اسلامی
۱	۵	۹	عدالت اجتماعی*** (نامعتبر)
۱	۰	۱۴	رشد اجتماعی و توسعه فرهنگی

اعتبار شاخص‌های ارزیابی دسترسی و عدالت فرهنگی

افزایش پوشش آموزش عالی و دسترسی متقاضیان ورود به آموزش عالی یکی از اهداف قانون پنجم توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور است. بر اساس یافته‌های پژوهش در جدول (۱۴)، از دیدگاه صاحب‌نظران وسعت بخشیدن به میزان دسترسی و مشارکت نامعتبر شناخته شدند.

جدول ۱۴ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی

شاخص			بی نظر	مخالف	موافق
۱	۲	۱۲	سطح دسترسی به فرایندها و رسانه‌های فرهنگی		
۰	۰	۱۵	میزان دسترسی اقلیت‌های مختلف به برابری		
۰	۰	۱۵	در دسترس بودن زیر ساخت‌ها در زمان مناسب		
۰	۶	۹	وسعت بخشیدن به میزان دسترسی و مشارکت*** (نامعتبر)		
۳	۲	۱۰	میزان دسترسی به بودجه‌های مورد نیاز		
۰	۰	۱۵	میزان دسترسی زنان به آموزش عالی		
۰	۰	۱۵	توزیع آموزشگران به تفکیک جنسیت و مرتبه علمی		
۰	۳	۱۲	عدالت در دسترسی به منابع		
۰	۱	۱۴	میزان دسترسی به فرصت‌های فرهنگی		
۲	۴	۹	دسترسی برابر زنان و مردان به برنامه‌های فرهنگی		

اعتبار شاخص‌های ارزیابی توسعه انسانی

تربیت نیروی انسانی متعهد و کارآمد یکی از اهداف عالی آموزش عالی کشور در جهت تامین نیروی انسانی متعهد و متخصص در کشور است. بر اساس یافته‌های این پژوهش در جدول (۱۵)، شاخص‌های نامعتبر به صورت زیر مشخص شدند: سهم فرهنگ از تولید علم، افزایش امید به زندگی، رشد اقتصادی و توزیع درآمد، بهبود و هویت شهروندان، درصد کاهش میزان بیکاری، توسعه جامعه و کیفیت زندگی بهتر.

جدول ۱۵ - اعتبار شاخص‌های ارزیابی توسعه انسانی

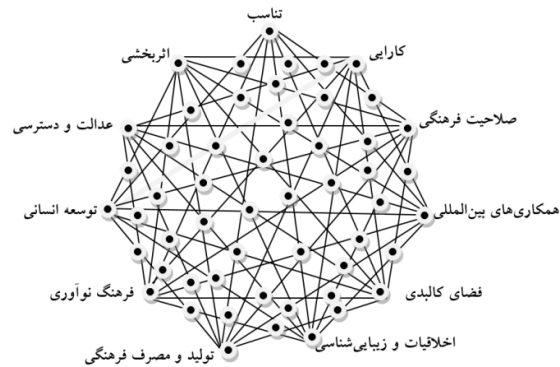
شاخص	موافق	مخالف	بی نظر
شاخص امید به زندگی	۱۵	۰	۰
سهم فرهنگ از تولید علم*** (نامعتبر)	۶	۶	۳
بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی	۱۵	۰	۰
افزایش امید به زندگی*** (نامعتبر)	۶	۷	۲
بهبود شرایط زندگی و کیفیت برای ذینفعان	۱۵	۰	۰
دریافتی بهتر در نتیجه انجام فعالیت‌های فرهنگی	۷	۶	۲
دسترسی به آسایش واقعی	۱۳	۲	۰
خوش بینی و امید نسبت به آینده	۱۵	۰	۰
پیشرفت آموزشی	۱۵	۰	۰
رشد اقتصادی و توزیع درآمد*** (نامعتبر)	۸	۵	۲
افزایش سواد فرهنگی	۷	۵	۳
بهبود هویت شهروندان*** (نامعتبر)	۸	۴	۳
درصد کاهش میزان بیکاری*** (نامعتبر)	۶	۶	۳
توسعه جامعه و کیفیت بهتر زندگی*** (نامعتبر)	۷	۷	۱

نتیجه گیری

در این مطالعه تلاش شد تا از طریق فراترکیب یافته‌های پژوهش‌ها، شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی استخراج و از نظر صاحب‌نظران مورد اعتبارسنجی قرار بگیرند و در نهایت به سوال سوم پژوهش پاسخ داده شود. الگوی شاخص‌های ارزیابی پس از اعتبارسنجی و شناسایی شاخص‌های نامعتبر به صورت زیر ارائه گردید. در پاسخ به سوال (۳) که الگوی شاخص‌های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی کدام است؟ با توجه به فراترکیب یافته‌های پژوهش‌ها و مطالعات نظری می‌توان در یازده معیار مانند شکل (۳)، الگوی شاخص

های ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی را ارائه داد که مراحل تدوین، اجرا و ارزشیابی سیاستگذاری فرهنگی را در بر می‌گیرند.

شکل ۳ - مدل شبکه‌ای شاخص‌های ارزیابی (منبع: یافته‌های پژوهش).

موارد زیر در جهت ارتقای وضعیت ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی نظام آموزش عالی توصیه می‌گردد:

- مطالعه هر یک از معیارهای ارزیابی جهت استخراج شاخص‌های فرهنگی بین‌المللی و جهانی
- ارزیابی وضعیت موجود سیاستگذاری فرهنگی در جهت دستیابی به وضع مطلوب
- توجه به شاخص‌های ارزیابی از دیدگاه صاحب‌نظران آموزش عالی در راستای تعاملات جهانی
- طراحی مطالعاتی در جهت ارزیابی برنامه‌های فرهنگی دانشگاهها با شاخص‌های فوق
- توجه به روش‌شناسی، صورتبندی و مدل‌های مسئله‌شناسی و اجرای برنامه‌ها
- در نظر گرفتن اجراپژوهی به عنوان یک حوزه مطالعاتی مستقل و مدل‌سازی آن
- توجه به شکل‌گیری، اجرا و ارزشیابی سیاستگذاری فرهنگی در کنار هم نه به صورت مستقل

References:

- 1 -Abdi, Mostafa & Kavousi, Ismail (2014). Designing & presenting the assessment of cultural development in Iran using grounded theory. Iranian Journal of Social Development Studies, year 7, issue 1 [in Persian].
- 2 -Abili, Khodayar; Pourkarimi, Javad; Haj Khazimah, Mojtaba & Hatami, Mohammadreza (2020). Identifying the components of professional development of managers of educational groups of universities & higher education institutions (a meta-composite study). Marine Science Quarterly, pp. 1-18 [in Persian].
- 3 -Abili, Khodiar (1997). Current assessment & evaluation in higher education. Mohsen Khaliji & Mohammad Mehdi Farqani (Editors). Collection of Articles of the First Seminar of Higher Education in Iran, Volume II, Tehran: Allameh Tabatabaie University Publications, pp. 345-331 [in Persian].
- 4 -Alizadeh Moghadam, Hamed (2015). Evaluation of the current state of cultural indicators in the university & the impact of the faculty on its changes among students (case study: Industrial University of Qochan) [in Persian].

- 5 -Alizadeh, S; Sohrabi, Z; Soltani, A; Koohpayezadeh Esfahani, J & Koohestani, H.R.(2019). Core competencies for academic leaders in Iran university of medical sciences. *Advances in medical education & practice*, pp. 221 – 228.
- 6 -Allaire, Benoit.(2007). A system of indicators for culture & communications in Quebec. *Quebec: Observatoire de la culture et des communications du Quebec*.
- 7 -Alvani, Seyyed Mehdi & Sharifzadeh, Fattah (2015). "Public Policymaking Process". Second edition, Tehran: Niaz Danesh Publishing House [in Persian].
- 8 -Amin Bidokhti, Ali Akbar; Jamshidi, Lale; Jafari, Sakineh; Moradi, Saeed; Nameni, Ahmed (2016). *New topics in the economics of education*. Science Publishing House [in Persian].
- 9 -andarvadh, Seyyedeh Fatemeh (2016). Evaluation of programs & cultural activities of Kharazmi University from the perspective of students & key authorities. M.A thesis. Kharazmi University [in Persian].
- 10 -Ardakani, Saeed; Mousavi, Seyyed Mohammad & Anvari Ali Abad, Mohammad Taha (2013). An analysis of effective factors in the realization of civilization-promoting University using the fuzzy DEMATEL technique, *Management in Islamic University*, second year, No.1 (consecutive 5) [in Persian].
- 11 -Ashtarian Kiyomars (2002). *Cultural policy method*. Tehran: Ashena book. First Edition [in Persian].
- 12 -Ashtarian, Kiyomars (2012). *An introduction to the cultural policy method*, Tehran, Sociologists Publications [in Persian].
- 13 -Ashtarian, Kiyomars; Fazli, Nematullah & Ebrahimabadi, Hossein (2013). A report of the cultural & higher education policy-making meeting. *Science & cultural policy-making service* [in Persian].
- 14 -Aslanzadeh, Fatemeh (2015). Analysis of cultural policy-making with emphasis on Habermas' theory of communication action. *News Science Quarterly*, No. 14 [in Persian].
- 15 -Azad Aramaki, Taghi & Manouri, Nooh (2011). Providing a model for content analysis of cultural policies. *Quarterly Journal of the Iranian Association for Cultural & Communication Studies*, Year 6, No. 20 [in Persian].
- 16 -Badham, M.(2009). Cultural indicators: Tools for community engagement. *The international journal of the arts in society*. Volume 3, Number 5.
- 17 -Botcheva, L; Shih, J & Huffman, L.C.(2009). Emphasizing cultural competence in education. A process oriented approach. *American journal of evaluation*. Vol.30, NO,2.
- 18 -Danesh Fard, Karamullah (2015). *Basics of public policy*. Second edition. Tehran: Niaz-e Danesh Press [in Persian].
- 19 -Dehghani, Ali; Rahimi, Alireza & Mohammadi, Davoud (2009). *Economics of Education*. Ayizh Publications [in Persian].
- 20 -Dobni, C.B.(2008). Measuring innovation culture in organization: *European journal of innovation, management*, Vol 11, NO, 4, 539 – 559.
- 21 -Ebrahimabadi, Hossein (2014). *Cultural policymaking in higher education*. Institute of Cultural & Social Studies [in Persian].
- 22 -Eftekhari, Asghar & Babakhani, Mojtabi (2016). Politics & culture. Indicators of cultural policy-making from Imam Khomeini's point of view. *Iranian Cultural Research Quarterly*, Volume 9, Number 3, pp. 57-90 [in Persian].
- 23 -Etezari, Yaqoub (2015). *Microeconomics of higher education*. Higher Education Research & Planning Institute [in Persian].
- 24 -Faramarizi, Alma; Selajeq, Sanjar & Sayadi, Saeed (2018). Integration of cultural policy indicators of megacities. *Strategic Management Study*, No. 33, pp. 19-44 [in Persian].
- 25 -Farastkhah, Maqsood (2013). Criticism of Iran's higher education policy model. *Chair of Social Criticism of Higher Education Policies*, Sociology Association [in Persian].
- 26 -Farstkhah, Maqsood & Bazargan, Abbas (2017). *Monitoring & evaluation in higher education*. Tehran: SAMT Press [in Persian].
- 27 -Farzaneh, Abdulhamid & Amirianzadeh, Mozhgan (2016). The degree of effectiveness of the students cultural programs of Fars Islamic Azad University from the students' point of view. *Scientific research quarterly. A new approach in educational management*, year 7, number 3 [in Persian].
- 28 -Fatih Kose, M. & Korkmaz, M.(2018). *Why are some universities better? An evaluation in terms of organizational culture & academic performance*. Higher education research & development. Routledge.

- 29 -Fazlollahi, Saifollah & Zamani Deh Yaqoubi, Seyed Reza (2011). The strategies of Islamization of the university & their prioritization with an approach from the point of view of the professors of Islamic Azad University, Qom Branch, Islamic Azad University, year 15, 11 [in Persian].
- 30 -Frawley, J; Russell, G & Sherwood, J.(2020). Cultural competence & higher education sector. Perspectives, policies & practice. Springer.
- 31 -Garcimartin, C.P; Galceran, M.S; Soriano, M.G; Camps, L.M & Leyva Moral, J.M(2014). Design & evaluation of an educational course in cultural competence for nursing. 6th international conference on intercultural education, "Education & health: From transcultural perspective.
- 32 -Ghafari, Gholamreza (2020). The function of the cultural field of universities. The official website of Cultural & Social Vice-Chancellor of the Ministry of Science [in Persian].
- 33 -Gorjipour, Hossein; Khashei, Vahid; Islambolchi, Alireza & Asghari Sarem, Ali (2019). The evaluation model of the cultural policy-making process, with the approach of qualitative study of the cultural documents of the Islamic Republic of Iran. Public Administration Quarterly, Volume 11, No. 1, pp. 47-72 [in Persian].
- 34 -Haghighi Kafash, Mehdi, Esmaili, Mohammad Reza & Akbari, Massoud (2013). Performance evaluation of cultural organizations. Amir Kabir Publishing House [in Persian].
- 35 -Hajipour, Bahman & Barezan Shirvan, Mostafa (2012). The core competences of the desired university with emphasis on the thoughts of the Supreme Leader. Management in Islamic University, Volume 1, Number 2, pp. 227-250 [in Persian].
- 36 -Hasnavi, Reza; Nezamipour, Qadir; Bushehri, Alireza; Azar, Adel; Ghorbani, Saeed (2016). Designing a model of the impact of foresight on the policymaking of science, technology & innovation at the national level using the structural equation modeling method. Quarterly of Science & Technology Policy, year 6, No. 1. pp. 21-34 [in Persian].
- 37 -Hawkes, J.(2001). The fourth pillar of sustainability: Cultures essential role in public planning. Melbourne common ground publishing Pty Ltd in association with the cultural development network.
- 38 -Howlett, Michael, Ramesh, M & Pearl, Anthony (2010). The Study of public policy. Policy cycles & policy subsystems. Translated by Abbas Monavarian & Ebrahim Golshan, 2015. Publications of Ketab-e Mehraban Institute [in Persian].
- 39 -Islamization Council of the University (2020). Indicators of Islamic University. Mehr news agency [in Persian].
- 40 -Izadi, Malihe & Mohammadi, Jamal (2015). Identifying & evaluating quality indicators of cultural spaces. Urban Planning Studies Quarterly, year 3, issue 12, pp. 11-33 [in Persian].
- 41 -Jahanbin, Farzad (2020). Cultural & social evaluation indicators of Islamic Azad University. ILNA report [in Persian].
- 42 -Javedani, Hamid (2016). Policymaking in the educational system. Higher Education Research & Planning Institute [in Persian].
- 43 -Javedani, Hamid (2020). Cultural policy-making evaluation indicators. Interview conducted by the student. [in Persian].
- 44 -Kaldi, Alireza & Falah Minbashi, Fatemeh (2009). Investigation of the social & cultural function of universities from the point of view of students (case study: students of Islamic Azad University, science & research unite). Research paper of social sciences, year 3, issue 1 [in Persian].
- 45 -Kavosi, Ismail (2020). Evaluation of the position of components of cultural rights in the country's cultural development system. Administrative law quarterly (scientific-research), year 6, No. 16 [in Persian].
- 46 -Keshtkar, Mehran & Novrozi, Khalil (2016). Conceptual model of Islamic University from the perspective of Supreme Leader. Basij Strategic Studies Quarterly, year 19, No. 73 [in Persian].
- 47 -Khaje Sarvi, Gholamreza; Ahmadi, Ali, Alireza; Moini, Alireza & Dezfuli, Mostafa (2013). Designing & implementing a general model for evaluating cultural-social progress in universities. Cultural Research Quarterly, Volume 5, Number 4, pp. 23-41 [in Persian].
- 48 -Khajeh Nasir al-Din Toosi University of Technology (2016). Performance report of Khajeh Nasir al-Din Toosi University of Technology . Khajeh Nasir al-Din Toosi University of Technology [in Persian].
- 49 -Khan Mohammadi, Karim (2006). Investigation of the process of Islamization of universities in Iran (with a cultural policy approach). Islamic policy, year 10, numbers 31 & 32 [in Persian].
- 50 -Khashei, Vahid. (2018). A case study in cultural policy. Fujan Press [in Persian].
- 51 -Khezerloo, Somaye & Mokhtari, Jamila (2015). Cultural competence in education. Iranian Journal of Medical Ethics & History, Volume 8, Number 6 [in Persian].

- 52 -Labadi, Zahra (2009). Cultural qualifications of higher education managers in three fields of world, national & university cultures. Quarterly Journal of Behavioral Sciences [in Persian].
- 53 -Lengrand, L.(2006). Smart innovation. A political guide to evaluating innovation programmes. European commission.
- 54 -Lincoln, Y. S. & E. Guba(1985) Naturalistic enquiry. Beverley Hills, CA: Sage.
- 55 -Luciani, C.(2012). Cultural access & participation. From indicators to policies for democracy culture ewatch. Europe 2012 conference. Helsinki(Finland).
- 56 -Maciag, J.(2019). Lean culture in higher education. Towards continous improvement. Palgrave, Macmillan.
- 57 -Maniei, Reza (2014). Higher education statistics of Iran. Higher Education Research & Planning Institute [in Persian].
- 58 -Marjaei, Hadi (2017). Academic socialization: approaches & processes. Higher Education Research & Planning Institute [in Persian].
- 59 -Mirza Mohammadi, Mohammad Hassan; Farmahini Farahani, Mohsen; Yuzbashi, Alireza & Zarin, Leila (2014). Identifying & validating of the indicators of desirable professor in Iranian- Islamic University, Culture in Islamic University, No. 9, pp. 563-584 [in Persian].
- 60 -Mohammadi, Reza & Fathabadi, Jalil (2012). Quality evaluation in higher education, concepts, principles, methods & criteria. Tehran: National Education Assessment Organization.
- 61 -Morshedi, Abulfazl & Khalaj, Hossein (2012). Evaluation of cultural policies of higher education in the country. Plurality in cultural unity - scientific & religious cultural coexistence. Welfare planning & social development, Issue 5, pp. 107-144 [in Persian].
- 62 -Mostafavi Fard, Hamed (2013). Indicators of Islamic University. Tarh-e Velayat magazine, No. 2 [in Persian].
- 63 -Motavasseli, Mahmoud & Ahanchian, Mohammad Reza (2012). Economics of Education. SAMT Press [in Persian].
- 64 -Mousavi Bazaz, Mojtabi; Zabihi, Atefe & Karimi Monghi, Hossein (2013). Intercultural competence. Iranian Journal of Education in Medical Sciences, 14(2) [in Persian].
- 65 -Naderi, Abulqasem (2014). Advanced topics in the economics of higher education, external efficiency & effectiveness. Tehran University Press [in Persian].
- 66 -Novruzzadeh, Reza (2012). National Report of Higher Education, Research & Technology, Higher Education Research & Planning Institute [in Persian].
- 67 -Papazoglou, G.P.(2019). Society & culture: cultural policies driven by local authorities as a factor in local development. The example of the municipality of xanthi Greece. Heritage.
- 68 -Qomeishian, Meysam (2014). Analysis of gender segregation policy of universities from the perspective of policy science. Religion & Cultural Policy Quarterly. Issue 2 [in Persian].
- 69 -Rezvani, Mohammad-Reza & Montazeri, Ali (2011). Analysis of culture, art & communication evaluation methods & indicators in the countries of the world. Cultural & Scientific Monitoring & Evaluation Board. Secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution [in Persian].
- 70 -Saed Mochshi, Lotfullah & Azizi, Nematullah (2019). Analyzing the quantitative & qualitative dimensions of policy making in Iran's higher education system. Strategic & Macro Policy Quarterly, Volume 8, Number 1 [in Persian].
- 71 -Saleh Olya, Muhammad; Behjat, Mohsen & Madrasi, Seyed Nasser (2005). The plan of developing the basics for evaluating the performance of cultural organizations. Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution, Cultural Commission [in Persian].
- 72 -Salehi Amiri, Seyed Reza; Royayi, Ramzan Ali & Salimi, Mohammad (2017). An introduction to the desirable cultural indicators. Scientific research quarterly. Islam & Social Studies, year 4, issue 4 [in Persian].
- 73 -Salimi, Mohammad & Salehi Amiri, Seyed Reza (2014). The ideal model of indicators for measuring cultural affairs in the national media. Social & Cultural Strategy Quarterly, year 4, issue 14, pp. 57-86 [in Persian].
- 74 -Sandelowski, M., & Barroso, J. (2007). Handbook for synthesizing qualitative research Springer Publishing Company, New York.
- 75 -Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution (2013). Engineering map of the country's culture. Tehran, Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution [in Persian].

- 76 -Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution (2017). The indicators of Higher education evaluation. Islamic Council Research Center [in Persian].
- 77 -Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution (2018). Islamic Azad University document. Tehran, Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution [in Persian].
- 78 -Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution (2019). Comprehensive scientific map of the country. Supreme Council for Cultural Revolution [in Persian].
- 79 -Smith, G.(1999). Make success measurable: a mindbook. Work book for setting goals & taking action: Hand cover.
- 80 -Soltani Gerd Faramarzi, Ali (2011). Evaluation model of nanotechnology policy in Iran. Doctoral thesis in the field of technology management. Management & accounting publications [in Persian].
- 81 -Teaiwa, K.(2012). Implementing, monitoring & evaluating cultural policies: A pacific toolkit. Secretariat of the pacific community(SPC).
- 82 -Tehranchi, Mohammad Mahdi (2020). The necessity of creating a platform & a culture for the implementation of the Islamic document. Student news agency [in Persian].
- 83 -Tofighi, Jafar (2018). Policy-making in higher education. The series of topics of specialized Ph.D. classes of higher education management. Faculty of Psychology & Educational Sciences, University of Tehran [in Persian].
- 84 -Tolouei Fard, Abbas & Rahmani, Jafar (2008). Designing & explaining the evaluation model of cultural affairs using quantitative models. Journal of Cultural Management, year 2, issue 1 [in Persian].
- 85 -Unesco.(2015). Development indicators. Seven connected dimensions: Access in: [http//, www. Unesco.org/new/en/culture/themes](http://www.Unesco.org/new/en/culture/themes).
- 86 -Vision document (2025). General policies of the fourth development plan of the Islamic Republic of Iran. Secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution [in Persian].
- 87 -Zahedi Vafa, Mohammad Hadi; Shahbazi Ghiasi, Musa & Naderan, Elias (2017). Explanation & ranking of efficiency & effectiveness indicators of the government in Islamic economy. Journal of Islamic economic studies, year 12, issue 1, pp. 120-89 [in Persian].
- 88 -Zakersalehi, Gholamreza; Nikbin, Mohammad & Mahouzi, Reza (2017). The cultural policy framework of the internationalization of higher education in Iran; Mixed research. Quarterly Journal of Interdisciplinary Studies in Humanities, 10(2), 165-198 [in Persian].
- 89 -Zakir Salehi, Gholamreza (2017). Introduction to the higher education research & planning institute. A series of specialized seminars on higher education management. Faculty of Psychology & Educational Sciences, University of Tehran [in Persian].
- 90 -Zamani, Davood (2016). Workshop on Cultural policy evaluation. Mizan news agency cultural group [in Persian].